

ANALIZA LOGIKI INWESTYCJI

Studium wykonalności, będące załącznikiem do wniosku aplikacyjnego o dofinansowanie z funduszy strukturalnych, służy zarówno inwestorowi, jak i jednostkom oceniającym jako źródło wiedzy o projekcie, które ma umożliwić podjęcie decyzji o jego zasadności.

Niestety, ujednolicone dotychczas zasady – jednoznacznie określające strukturę dokumentów – powstały tylko dla Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Projekt ma szansę uzyskać wysokie noty w procesie aplikacyjnym tylko wówczas, gdy przedstawione analizy dostarczą odpowiednich informacji – ważnych z punktu widzenia oceniającego. Dlatego opracowując tego typu dokument, trzeba zwrócić uwagę, jakie oczekiwania należy spełnić i jaką rolę pełni dany rozdział.

W studium można wyróżnić następujące części: identyfikacyjną – opisową (tytuł projektu, tło projektu), analizę logiki inwestycji (zidentyfikowane problemy, cele projektu, rezultaty, produkty, komplementarność), analizę instytucjonalną, analizę prawną, analizę techniczną (charakterystyka projektu, analiza wariantów), analizę finansową, ekonomiczną i oddziaływania na środowisko.

Analiza logiki inwestycji ma na celu wykazanie, iż przedsięwzięcie odpowiada na potrzeby konkretnej grupy beneficjentów i przez jego realizację zostaną rozwiązane konkretne problemy grupy docelowej. Ponadto będzie to również przyczynek do spełnienia celów polityki regionalnej, krajowej i/lub międzynarodowej.

Analiza logiki inwestycji ma na celu wykazanie, iż przedsięwzięcie odpowiada na potrzeby konkretnej grupy beneficjentów i przez jego realizację zostaną rozwiązane konkretne problemy grupy docelowej.

Moduł ten powinien obejmować następujące tematy: źródła identyfikacji zapotrzebowania na realizację projektu, cele projektu, wskaźniki osiągnięcia celów bezpośrednich (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania) wraz ze sposobami ich pomiaru i weryfikacji oraz komplementarność z innymi działaniami i programami.

Zapotrzebowanie na projekt najlepiej wykazać poprzez opis i analizę problemów, z jakimi bory-

kają się beneficjenci, z wyszczególnieniem tych, które zostaną rozwiązane poprzez zrealizowanie inwestycji. Istotne jest również nawiązanie do przeprowadzonej w części opisowej analizy otoczenia.

Bardzo pomocnymi narzędziami do przeprowadzenia tej analizy są: drzewo celów i drzewo problemów. Są to graficzne prezentacje, których zadaniem jest przedstawienie powiązań pomiędzy występującymi problemami a celami, które powinny być realizowane.

Drzewo problemów jest graficznym, hierarchicznym schematem problemów powiązanych w taki sposób, że jeśli wskazany problem stanowi przyczynę dla innego – przesuwany jest niżej w hierarchii, a jeśli jest skutkiem – to wyżej. Drzewo celów bardzo łatwo stworzyć przez przeformułowanie negatywnych aspektów (drzewa problemów) na pożądane pozytywne aspekty. Konieczne jest wskazanie, jakie cele będą realizowane przez projekt, a które

pozostaną poza nim, oraz jaki cel ogólny (centralny) projektu zostanie ostatecznie osiągnięty.

W ten sposób otrzymujemy zestawienie celów projektu, które koniecznie powinny zostać pogrupowane na:

– produkty, tj. bezpośrednie, materialne efekty realizacji przedsięwzięcia;

– rezultaty, tj. korzyści, jakie wynikną dla beneficjenta bezpośrednio po zakończeniu projektu w związku ze zrealizowanymi działaniami (dostarczone usługi/dostawy materialne/inwestycje);

– oddziaływania, tj. długofalowe konsekwencje zrealizowanego produktu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla beneficjentów końcowych.

Wszystkie powyższe efekty powinny być mierzalne. W przypadku produktów nie stanowi to na ogół problemu, gdyż są one mierzone konkretnymi wielkościami (długość drogi, zwiększona nośność mostu, przepustowość stacji uzdatniania wody, długość gazociągu, oddana do użytku powierzchnia itp.) ustala-

efektów z polityką krajową, regionalną i lokalną, czyli przedstawienie komplementarności również z innymi działaniami/programami.

Najkorzystniej jest, kiedy zgłaszany do realizacji projekt stanowi element szerszego przedsięwzięcia. Przedstawienie działań komplementarnych – uzupełniających i/lub powiązanych zarówno z projektami realizowanymi ze środków unijnych, jak i krajowych czy innych zagranicznych – zwiększa szansę projektu na uzyskanie wsparcia.

Najlepszym sprawdzianem dla analizy logiki inwestycji jest wykonanie matrycy logicznej. Matryca logiczna opisuje ważne założenia, określa ryzyko, definiuje zadania, które mają być podejmowane w celu osiągnięcia określonych rezultatów, a następnie – celów. Stanowi ona również graf, według którego możliwe jest monitorowanie i ewoluowanie inwestycji. Poprawnie skonstruowana matryca w sposób przejrzysty przedstawia związki pomiędzy działaniami, wynikami, zamierzeniami i celami.

Sama matryca logiczna składa się z tabeli, która w układzie logicznym pionowym określa, co

nymi najpierw na podstawie np. dokumentacji technicznej, a później – protokołu odbioru robót. Oznacza to, że w przypadku produktów należy opisać inwestycje

Central Audiovisual Library of the European Commission

i inne dobra, które powstały bądź zostały pozyskane w ramach projektu i które po zakończeniu implementacji projektu przełożą się na rezultaty.

W przypadku rezultatów i celów istotne jest, aby nie tylko były one kwantyfikowalne, ale również obiektywnie weryfikowalne. Specyfikacja wskaźników powinna stanowić sprawdzenie wykonalności celów i formułować bazę dla systemu monitorowania projektu.

Należy zwrócić uwagę na to, czy sformułowane cele projektu są zgodne z celami programu/działania, z którego projekt ma uzyskać dofinansowanie.

Wykazanie tylko tego związku nie jest wystarczające – istotne jest powiązanie planowanych

projekt ma osiągnąć, wyjaśnia związki przyczynowe i określa ważne założenia i obszary problemowe, które są poza zasięgiem menedżera projektu. Logika poziomu strukturalizuje pomiar efektów projektu i zasobów używanych w trakcie jego trwania poprzez określenie strategicznych wskaźników pomiaru i za pomocą środków, dzięki którym pomiar będzie weryfikowalny.

Logika inwestycji jest niezbędnym elementem ważnym zarówno dla beneficjentów, jak i oceniającego. Poprawnie wykonana – wskazuje wszystkie istotne powiązania inwestycji z realizowanymi strategiami oraz przedstawia materialną możliwość realizacji poszczególnych celów.